

УДК 37.064.3-342.951:82; 796.8
DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.82.4>

К. В. Бутенко

старший викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ

І. В. Райтаровська

старший викладач кафедри спорту і спортивних ігор
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

В. П. Родигіна

старший викладач кафедри фізичного виховання
Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

О. М. Мартиненко

викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ

Н. Д. Богомол

викладач кафедри фізичного виховання
Сумського національного аграрного університету

СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ТРЕНЕРІВ З ОДНОБОРСТВ ДО ЗГУРТУВАННЯ СПОРТИВНОГО КОЛЕКТИВУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Відповідно до результатів аналізу науково-методичної, спеціальної та довідкової літератури, членами науково-дослідної групи встановлено, що питанням визначення сутнісних характеристик формування готовності тренерів, які спеціалізуються у спортивних видах боротьби до згуртування збірних команд в умовах воєнного стану – присвячено недостатню кількість науково-методичних праць, що потребує подальших наукових розвідок та підкреслює актуальність і практичну складову обраного напряму дослідження.

Головною метою дослідження є визначення сутності та структури готовності тренерів з греко-римської боротьби до згуртування збірної команди в умовах воєнного стану. Під час дослідно-аналітичної роботи були використані наступні методи дослідження: аксіоматичні, ідеалізація, історичні і логічні, сходження від конкретного, формалізація, тощо.

В результаті теоретичного дослідження нами визначені сутнісні характеристики формування готовності тренерів, які спеціалізуються в одноборствах до змагальної діяльності (на прикладі тренерів з греко-римської боротьби) – особистісне утворення, яке формується шляхом акцентованого та збалансованого педагогічного впливу на формування у тренерів, які спеціалізуються у спортивних видах боротьби (одноборствах) готовності до підтримання на високому рівні спортивних показників спортсменів та спортсменок, а також збірних команд (з олімпійських та неолімпійських видів одноборств) на міжнародній арені, особистому захисту України в умовах воєнного стану (екстремальних умовах реалій сьогодення) та забезпечує поєднання ними знань про зміст та структуру системи багаторічної підготовки одноборців зі сформованими та усвідомленими ними в процесі розвитку потребами та потенційними можливостями. Крім вище зазначеного членами науково-дослідної групи визначені домінуючі компоненти: мотиваційний, професійно-прикладний, стресостійкий та функціональний – що забезпечують формування готовності тренерів, які спеціалізуються в одноборствах (на прикладі тренерів з греко-римської боротьби) до професійної діяльності в умовах воєнного стану (екстремальних умовах реалій сьогодення).

Перспективи подальших досліджень у обраному напрямі наукової розвідки передбачають розроблення педагогічних умов згуртування спортивного колективу в умовах воєнного стану (на прикладі спортсменів високої кваліфікації, які спеціалізуються у греко-римській боротьбі).

Ключові слова: *військовий стан, вихідні передумови, готовність, греко-римська боротьба, екстремальні умови, психологічна готовність, одноборства, спортивний колектив, сутнісні характеристики, тренерська діяльність.*

Постановка проблеми. На сьогодні спортивні види боротьби є ефективним засобом формування всебічно розвинутої особистості. Необхідно підкреслити, що в реаліях сьогодення олімпійські та неолімпійські види одноборств забезпечують формування надійного резерву захисників та захисниць України. Враховуючи вище зазначене, актуальності набуває підготовка висококваліфікованих тренерських кадрів, що забезпечить підвищення престижу Українського спорту на світовій арені, а також сприятиме (за потреби) готовності спортсменів та спортсменок до служби у силових структурах інституцій сектору безпеки і оборони України.

Важливою складовою у підтриманні на належному рівні здобутих професійних компетентностей є організація ефективної системи підвищення кваліфікації тренерів, які спеціалізуються у спортивних видах боротьби (інших видах спорту), а також організація їхньої самостійної роботи. Це сприятиме оптимізації, модернізації, а також уніфікації фахових компетентностей тренерських кадрів зазначеної вище категорії відповідно до вимог сьогодення. Крім цього, опанування тренерами сучасними педагогічними технологіями забезпечить якісну організацію системи багаторічної підготовки спортсменів, які спеціалізуються в одноборствах.

Необхідно підкреслити, що на сьогодні в Україні система підвищення кваліфікації тренерських кадрів працює збалансовано (згідно до діючих нормативно-правових документів та відповідних комплексів навчально-методичного забезпечення підвищення кваліфікації тренерських кадрів). Крім цього значна частка тренерів знаходиться у постійному науковому пошуку спрямованому на уніфікацію індивідуального «тренерського стилю» багаторічної підготовки спортсменів. Важливим є й те, що висококваліфіковані тренери в системі самоосвіти (самостійної роботи) опановують сучасними технічними засобами навчання (науковим інструментарієм), що сприяє підвищенню ефективності організації навчально-тренувального процесу одноборців різних вікових груп та вагових категорій.

Не дивлячись на збалансованість, а також насиченість існуючих програм підвищення кваліфікації тренерських кадрів (планів самостійної роботи), питанням згуртування збірних команд (з обраного виду спорту) в умовах воєнного стану уваги не приділялося, що підкреслює актуальність, практичну складову та своєчасність обраного напрямку дослідження.

Дослідження виконано відповідно до планів науково-дослідної роботи кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету №3 (превентивної діяльності) Харківського національного університету внутрішніх справ, а також

профільних кафедр закладів вищої освіти України відповідно до договорів про міжкафедральну співпрацю (ініціативний науковий проєкт «Бліц», 2022 р.).

Аналіз останніх досліджень і публікацій у обраному напрямі наукової розвідки (1 етап, 26–27 лютого 2022 р.) дозволив визначити низку учених: А. Сватєєва [1], О. Задорожню, Ю. Бріскіна, М. Пітина [2], Н. Башавець, Б. Кіндзера, Ю. Таймасова, О. Зуб, В. Артеменка [3] та інших практичних працівників (К. Ананченка, Н. Бойченко, Б. Кіндзера, П. Рибалки, О. Хацаюка), які у своїх працях висвітлили особливості організації системи професійної підготовки (підвищення кваліфікації, самоосвіти тощо) тренерів з одноборств.

Не менш цікавими за своїм змістом та сутнісними характеристиками є напрацювання: С. Латишева [4], О. Хацаюка, К. Ананченка, О. Хуртенко, С. Дмитренко, Н. Бойченко [5], О. Подрігало [6] та інших фахівців (В. Білоброва, Б. Кіндзера, А. Михайленка, А. Телебана, М. Хасанова) – у яких окреслені основні напрями організації системи багаторічної підготовки спортсменів, які спеціалізуються в спортивних видах боротьби на різних етапах їхньої багаторічної підготовки.

В результаті подальшої дослідно-аналітичної роботи нашу увагу привернули наукові праці: С. Кенані [7], І. Оксенюка [8], В. Ягодзінського, О. Кісілюка, І. Хлібовича, М. Родіонова, С. Іванова, О. Десятки, Д. Полозенка, М. Краснопольського [9] та інших учених і практиків (Л. Джуган, І. Кузнєцової, Н. Олійник, Л. Серової, В. Цибульської, О. Ярещенко) – у яких визначаються сучасні педагогічні моделі (технології), що забезпечують згуртування збірних команд (спортивних колективів) у різних умовах навчально-тренувального процесу.

Заслужують уваги наукові праці учених: М. Гусакової [10], Н. Березовської [11], М. Починкової [12] та інших спеціалістів зазначеного вище напрямку наукової розвідки (І. Кравець, Н. Морозової, З. Пушкар, О. Сараєвої, Н. Сергієнко) – у яких розкриваються особливості формування психологічної сумісності представників різних груп населення під час спільної колективної трудової діяльності (у різних умовах організації праці).

У роботах: Н. Олійник, С. Войтенко [13], А. Кошури [14], В. Вінс, С. Белякова [15] та інших учених і практиків (С. Замрозевич-Шадріної, В. Колісніченка, Є. Маляра, П. Рибалки, В. Саєнка, І. Шапаренко, Н. Семаль, Я. Широкова, О. Юденко) – визначаються вихідні передумови, які забезпечують розроблення організаційно-педагогічних умов згуртування спортсменів, які спеціалізуються у спортивних видах боротьби у різних умовах навчально-тренувального процесу.

Відповідно до результатів аналізу науково-методичної, спеціальної та довідкової літератури, членами науково-дослідної групи встановлено, що питанням визначення сутнісних характеристик (вихідних передумов) формування готовності тренерів, які спеціалізуються у спортивних видах боротьби до згуртування збірних команд (змішаних спортивних колективів) в екстремальних умовах (умовах воєнного стану) – присвячено недостатню кількість науково-методичних праць, що потребує подальших наукових розвідок та підкреслює актуальність і практичну складову обраного напрямку дослідження.

Мета статті. Головною метою дослідження є визначення сутності та структури готовності тренерів з греко-римської боротьби до згуртування збірної команди в умовах воєнного стану.

Для досягнення мети дослідження заплановано вирішити наступні завдання:

- провести аналіз науково-методичної та спеціальної літератури у напрямі організації системи професійної підготовки (підвищення кваліфікації, самоосвіти тощо) тренерів з одноборств;

- здійснити аналіз спеціальної науково-методичної та довідкової літератури у напрямі організації системи багаторічної підготовки спортсменів, які спеціалізуються у спортивних видах боротьби на різних етапах їхньої багаторічної підготовки;

- визначити сучасні педагогічні моделі (технології), які забезпечують згуртування спортивних колективів (збірних команд) у різних умовах навчально-тренувального процесу;

- здійснити аналіз спеціальної та довідкової літератури у напрямі формування психологічної сумісності представників різних груп населення під час спільної колективної трудової діяльності у різних умовах організації праці.

Під час теоретичного дослідження членами науково-дослідної групи були використані наступні методи: аксіоматичні, ідеалізації, історичні і логічні, сходження від конкретного, формалізації, тощо. Крім цього було використано власний досвід організації системи багаторічної підготовки одноборців.

Виклад основного матеріалу. У динаміці другого етапу дослідно-аналітичної роботи (28 лютого – 5 березня 2022 р.) відповідно до результатів отриманих наприкінці першого етапу, а також враховуючи результати попередніх досліджень у обраному напрямі наукової розвідки [3, 6, 11, 15], членами науково-дослідної групи (НДГ) визначено сутність та структуру готовності тренерів, які спеціалізуються в греко-римській боротьбі до згуртування збірної команди в умовах воєнного стану.

Аналізуючи наукові праці учених: Ю. Медвідь, Я. Павлова, Л. Патрика, П. Рибалки, О. Шабаліна нами визначено сутність поняття «підготовка» (у широкому сенсі його усвідомлення). У свою чергу,

відповідно до наукової концепції І. Гавриша [16], поняття «підготовка» невід’ємно пов’язане із фаховою освітою і ґрунтується на системі безперервного навчання та збагачує поняття «готовності». Необхідно відмітити, що підготовка до професії розглядається як процес формування готовності до неї, а «готовність» – виступає результатом професійної підготовки. Отже – «професійна підготовка» тренерів, які спеціалізуються в спортивних видах боротьби (боротьбі самбо, вільна боротьба, греко-римська боротьба, дзюдо тощо) є системою навчання, яка забезпечує формування у них необхідних ключових компетентностей, що забезпечує підготовку висококваліфікованих одноборців.

Подальший огляд сучасних наукових концепцій провідних учених (А. Алексєєва, Г. Арзютова, К. Ананченка, Н. Бойченко, Б. Кіндзера, І. Кузнецової, С. Латишева, О. Хацаюка, А. Чуха, В. Шемчука) – у напрямі всебічної підготовки висококваліфікованих тренерів, які спеціалізуються в одноборствах – надає нам підстави для усвідомлення поняття «професійної компетентності» тренерів зазначеної вище категорії, як особистісного утворення, яке проявляється у їхній готовності забезпечити реалізацію завдань передбачених етапами багаторічної підготовки спортсменів.

Відповідно до вище зазначеного вважаємо, що підґрунтям для ефективної організації навчально-тренувального процесу одноборців є динамічне поєднання теоретичної та практичної готовності до її реалізації (практичного впровадження). Таким чином, поняття «готовність» – є стійким станом доведеного, а «готовий» – «це той, хто зробив необхідне приготування до чого-небудь; перебуває в стані, наближеному до чого-небудь; заздалегідь продуманий, складений, підготовлений; набув досвіду тощо» (І. Білодід [17]).

Подальший аналіз спеціальної науково-методичної та довідкової літератури дозволив нам визначити низку уніфікованих підходів, що забезпечують формування готовності особистості до професійної діяльності (табл. 1). Вважаємо, що у майбутньому перелічені вище підходи забезпечать вирішення завдань передбачених наступними етапами дослідження з окресленої проблематики.

Надалі, членами НДГ виділено низку трактувань поняття «готовність особистості до професійної діяльності» (табл. 2). Аналізуючи вище наведені трактування поняття «готовність особистості до професійної діяльності» (табл. 2) вважаємо, що професійна діяльність тренерів, які спеціалізуються у спортивних видах боротьби у порівнянні із іншими видами спорту (характером, а також динамікою професійної діяльності) має специфічні відмінності. Тому доцільно використовувати поняття «готовність тренерів, які спеціалізуються в одноборствах до змагальної діяльності».

Таблиця 1

Перелік уніфікованих підходів, що забезпечують формування готовності особистості до професійної діяльності

№ з/п	Підхід	Учені	Коротка описова характеристика підходу
1.	культурологічний	Г. Васянович, В. Вехтев, Е. Ерьоменко, Е. Муртазієв, Ю. Хатунцева, Т. Чикалова О. Шевченко	готовність особистості до професійної діяльності проявляється через рівень сформованості професійної культури
2.	креативний	Ю. Вербиненко, М. Ілляхова, В. Лозовецька, П. Мацелура, Л. Кондрашова, О. Хуртенко, Г. Штельмах, В. Ягулов	готовність до фахової діяльності трактується як здатність до творчості (фахова майстерність розглядається як творчість)
3.	персоналістичний	М. Граб, М. Лазарев, В. Мосійчук, М. Москальов, О.М. Пехота, С. Шевцов	готовність до професійної діяльності виражається через специфічні вимоги до особистості фахівця, а також через сукупність його компетентностей
4.	змішаний	Ю. Галімов, Н. Мойсенюк, С. Мул, П. Рибалко, Ю. Самсонов, І. Сірак, О. Хацаюк, В. Шемчук, О. Яреценко	акумулює у собі поєднання різних педагогічних практик (наукових шкіл, концепцій) та підходів тощо

Необхідно відмітити, що в процесі формування готовності тренерів зазначеної вище категорії до професійної діяльності провідну роль відіграє педагогічний вплив (Ю. Вербиненко, Б. Максимчук, М. Медвідь, О. Скоробогат, А. Стадник, С. Улинець, О. Хацаюк, Ю. Чапук).

Крім цього, «готовність особистості» може бути сформована лише за умови, якщо вона за своїми формальними ознаками буде містити у собі чітке уявлення про сутнісні характеристики відповідної професійної діяльності, а її якості та сформовані компетентності відповідатимуть вимогам професійної діяльності, яка реалізується на практиці (Т. Зубрицька, О. Кобрій, Т. Кудрявцев, С. Кучеренко, М. Піддячний, Л. Степаненко, Н. Якимова).

Відповідно до результатів аналізу науково-методичної, довідкової та спеціальної літератури (моніторингу Інтернет-джерел) з окресленої проблематики пропонуємо наступне визначення «готовність тренерів, які спеціалізуються в односторонніх до змагальної діяльності» – особистісне утворення, яке формується шляхом акцентованого та збалансованого педагогічного впливу на формування у тренерів, які спеціалізуються у спортивних видах боротьби (односторонніх) готовності до підтримання на високому рівні спортивних показників спортсменів та спортсменок, а також збірних команд (з олімпійських та неолімпійських видів односторонніх) на міжнародній арені, особистому захисту України та підготовки патріотично налаштованих захисників та

Таблиця 2

Трактування поняття «готовність особистості до професійної діяльності»

№ з/п	Учений	Визначення «готовність індивіда до професійної діяльності»
1.	А. Бевз	«певний ступінь відповідності змісту і стану психіки, фізичного здоров'я, якостей вимогам діяльності»
2.	А. Демченко	«цілісне особистісне динамічне утворення, набуте в результаті спеціального навчання, що включає у свою структуру взаємопов'язані елементи: науково-теоретичний, практичний і психологічний»
3.	Л. Карамушка	«комплекс взаємопов'язаних і взаємообумовлених психологічних якостей, які забезпечують ефективність професійної діяльності»
4.	Г. Кловак	«фахова компетентність, яку характеризують сукупність взаємопов'язаних сутнісних орієнтацій, відповідних знань, умінь і навичок»
5.	Коджаспірова Г.М.	«складна динамічна система, що містить інтелектуальні, емоційні, вольові, мотиваційні сторони психіки»
6.	А. Кондрашова	«інтегральне поняття, що характеризується складною, динамічною структурою взаємопов'язаних особистісних компонентів – професійною спрямованістю, здатністю до самооцінки праці, потреби у професійному зростанні»
7.	Кузнецов Л.	«цілісний прояв особистості, що включає знання предмету, методів роботи, професійну майстерність, комунікативні вміння, високу суспільно-політичну спрямованість, загальні та спеціальні здібності, тощо»
8.	С. Максименко, О. Пелех	«цілеспрямований прояв особистості, який включає погляди, переконання, знання, звички, уміння, ставлення, мотиви, вольові та інтелектуальні якості, почуття установки; її становлення відбувається впродовж моральної, психологічної, професійної та фізичної підготовки і є результатом усебічного особистісного розвитку особистості з урахуванням вимог, обумовлених особливостями професії»
9.	Г. Непеїна	«якість особистості, в якій виражено її прихильність до здійснення діяльності, а також ступінь засвоєння нею елементів, відповідного соціального досвіду і здатність використовувати цей досвід у професійній діяльності; готовність може являти собою наведену єдність елементів – мотиваційна готовність, теоретична готовність, практична готовність»

захисниць України в умовах воєнного стану (екстремальних умовах реалій сьогодення) та забезпечує поєднання ними знань про зміст та структуру системи багаторічної підготовки одноборців зі сформованими та усвідомленими ними в процесі розвитку потребами та потенційними можливостями.

На підставі аналізу наукових концепцій провідних учених та практиків: Г. Алексєєва, К. Ананченка, Г. Арзютова, В. Дорошенка, А. Дяченко, А. Красілова, І. Полякова, Ю. Радченка, П. Рибалки, Р. Троня, М. Хасанова, О. Хацаюка – у напрямі формування готовності тренерів до професійної діяльності в умовах воєнного стану (екстремальних умовах реалій сьогодення) членами НДГ встановлено, що у її структурі існує ряд провідних компонентів, які є спільними, а саме:

– мотиваційний (розуміння труднощів організації навчально-тренувального процесу в умовах воєнного стану (екстремальних умовах реалій сьогодення) та особливостей забезпечення участі спортсменів та спортсменок, які спеціалізуються в одноборствах до змагань різних рангів (у зазначених вище умовах), а також розуміння у разі потреби в інтересах захисту України «специфіки перенесення підготовленості» та впливу індивідуального рівня психофізичної готовності (рівня всебічної підготовленості одноборців своєї команди) на якість виконання завдань за призначенням;

– професійно-прикладний (всебічне забезпечення формування професійних компетентностей необхідних для успішної реалізації завдань передбачених етапами багаторічної підготовки одноборців із урахуванням реалій сьогодення, а у разі крайньої необхідності – надійного виконання ними завдань за призначенням у складі підрозділів відповідних інституцій сектору безпеки і оборони України);

– стресостійкий (формування індивідуальної високої психофізичної готовності до здійснення професійної діяльності в умовах воєнного стану, забезпечення психологічної стійкості спортсменів та спортсменок, які спеціалізуються в одноборствах до навчально-тренувальної та змагальної діяльності у екстремальних умовах реалій сьогодення);

– функціональний (формування професійних компетентностей необхідних для розвитку та удосконалення технічної, тактичної, спеціальної фізичної підготовленості одноборців (чоловіків та жінок), що забезпечує досягнення ними максимально високого результату під час їхньої участі у змаганнях вищих рангів (в період воєнного стану), а у разі необхідності – надійного виконання завдань за призначенням відповідно до фаху (у екстремальних умовах реалій сьогодення).

Таким чином, поставлені перед нами завдання виконані, а головна мета дослідження – досягнута.

Висновки і пропозиції. В результаті теоретичного дослідження нами визначені сутнісні харак-

теристики формування готовності тренерів, які спеціалізуються в одноборствах до змагальної діяльності (на прикладі тренерів з греко-римської боротьби) – особистісне утворення, яке формується шляхом акцентованого та збалансованого педагогічного впливу на формування у тренерів, які спеціалізуються у спортивних видах боротьби (одноборствах) готовності до підтримання на високому рівні спортивних показників спортсменів та спортсменок, а також збірних команд (з олімпійських та неолімпійських видів одноборств) на міжнародній арені, особистому захисту України та підготовки патріотично налаштованих захисників та захисниць України в умовах воєнного стану (екстремальних умовах реалій сьогодення) та забезпечує поєднання ними знань про зміст та структуру системи багаторічної підготовки одноборців зі сформованими та усвідомленими ними в процесі розвитку потребами та потенційними можливостями.

Крім вище зазначеного членами науково-дослідної групи визначені домінуючі компоненти: мотиваційний, професійно-прикладний, стресостійкий та функціональний – що забезпечують формування готовності тренерів, які спеціалізуються в одноборствах (на прикладі тренерів з греко-римської боротьби) до професійної діяльності в умовах воєнного стану (екстремальних умовах реалій сьогодення).

Результати дослідження впроваджені у систему багаторічної підготовки спортсменів, які спеціалізуються у спортивних видах боротьби. Висловлюємо подяку заслуженим тренерам України: О. Хацаюку (м. Харків) та А. Телебану (м. Тернопіль) за якісне науково-методичне консультування, що забезпечило досягнення головної мети дослідження.

Перспективи подальших досліджень у обраному напрямі наукової розвідки передбачають розроблення педагогічних умов згуртування спортивного колективу в умовах воєнного стану (на прикладі спортсменів високої кваліфікації, які спеціалізуються у греко-римській боротьбі).

Список використаної літератури:

1. Сватєєв А.В. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутнього тренера викладача до професійної діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2013. 26 с.
2. Задорожна О.Р., Бріскін Ю.А., Пітин М.П. Формування професійної підготовленості майбутніх тренерів зі спортивних єдиноборств з використанням тренажерних пристроїв. *Єдиноборства*. 2020. № 3(17). С. 13–24.
3. Башавець Н.А., Кіндзер Б.М., Таймасов Ю.С., Зуб О.В., Артеменко В.В. Удосконалення професійних компетентностей тренерів з одноборств. *Педагогіка формування творчої осо-*

- бистості у вищій і загальноосвітній школах.* 2020. № 73 (Т. 1). С. 47–53.
4. Латишев С.В. Спеціальна силова підготовка та засоби її контролю у річному циклі тренування кваліфікованих борців : автореф. дис. ... канд. з фіз. виховання і спорту : 24.00.01. Львів, 2004. 19 с.
  5. Хацаюк О.В., Ананченко К.В., Хуртенко О.В., Дмитренко С.М., Бойченко Н.В. Дослідження технічного арсеналу бійців ММА високої кваліфікації. *Єдиноборства.* 2020. № 3(17). С. 92–105.
  6. Подрігало О.О. Теоретико-методичні засади прогнозування успішності спортивної діяльності на етапах базової підготовки : дис. ... канд. з фіз. виховання і спорту : 24.00.01. Київ, 2020. 528 с.
  7. Кенані С.Б. Індикатори психологічного клімату спортивної команди : автореф. дис. ... канд. з фіз. виховання і спорту : 24.00.01. Київ, 2005. 20 с.
  8. Оксенюк І. Значення факторів психологічної сумісності у взаємовідносинах між тренером та гравцями футбольної команди. *Нова педагогічна думка.* 2017. № 3(91). С. 71–73.
  9. Ягодзінський В.П., Кісілюк О.М., Хлібович І.В., Родіонов М.О., Іванов С.В., Десятка О.А., Полозенко Д.П., Краснопольський М.М. Вивчення ставлення курсантів до необхідності впровадження військово-прикладних видів спорту до форм фізичної підготовки у ВВНЗ. *Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт, серія № 15).* 2021. Вип. 11 (143). С. 151–154.
  10. Гусакова М.П. Зворотний зв'язок у вихованні дошкільника: психологічна освіта чи батьківський досвід. *Практична психологія та соціальна робота.* 2014. № 9. С. 4–9.
  11. Березовська Н. Вивчаємо психологічний клімат колективу. *Дошкільне виховання.* 2017. № 3. С. 12–15.
  12. Починкова М.М. Психологія професійної освіти у формуванні критичного мислення майбутніх учителів початкової школи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах.* 2020. № 69 (Т. 3). С. 97–101.
  13. Олійник Н.А., Войтенко С.М. Психологічні особливості спортивної діяльності: монографія. Київ : ВНАУ, 2020. 240 с.
  14. Кошура А.В. Теорія і методика спортивних тренувань: навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 120 с.
  15. Вінс. В., Белякова С. Психологічні аспекти формування соціально-психологічного клімату в спортивній дитячій групі. *Психологічні науки (серія № 12).* 2021. Вип. 15 (60). С. 5–13.
  16. Гавриш І.В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Харків, 2006. 542 с.
  17. Білодід І.К. Словник української мови: словник (Т. 2). Київ : Інститут мовознавства, 2021. С. 148.

Butenko K., Raitarovska I., Rodigina V., Martynenko A., Bogomol N. The essence and structure of the formation of the readiness of coaches who specialize in martial arts to unite the sports team in a military threat

According to the results of the analysis of scientific-methodical, special and reference literature, members of the research group found, that the question of determining the essential characteristics of the formation of the readiness of coaches who specialize in wrestling to unite national teams in the face of a military threat (hostilities in Ukraine) – insufficient number of scientific and methodical works is devoted, which requires further research and emphasizes the relevance and practical component of the chosen field of study.

The main purpose of the study is to determine the nature and structure of the readiness of Greco-Roman wrestling coaches to unite the national team in conditions of military danger. During the research and analytical work the following research methods were used: axiomatic, idealization, historical and logical, convergence from the concrete, formalization, etc.

As a result of theoretical research we have determined the essential characteristics of the formation of the readiness of coaches who specialize in martial arts for competitive activities (on the example of coaches in Greco-Roman wrestling) – personal education, which is formed by accentuated and balanced pedagogical influence on the formation of coaches who specialize in wrestling (martial arts) readiness to maintain a high level of sports performance of athletes, as well as national teams (from Olympic and non-Olympic types of martial arts) in the international arena, personal defense of Ukraine and training of patriotic defenders of Ukraine in conditions of military danger (extreme conditions of today's realities) and provides them with a combination of knowledge about the content and structure of the system of long-term training of wrestlers with the needs and potential opportunities formed and realized by them in the process of development. In addition to the above, the members of the research group identified the dominant components: motivational, professionally applied, stress-resistant and functional – ensuring the readiness of coaches who specialize in martial arts (on the example of coaches in Greco-Roman wrestling) to professional activity in conditions of military danger (extreme conditions of today's realities).

Prospects for further research in the chosen field of scientific research include the development of pedagogical conditions for the consolidation of sports teams in martial law (on the example of highly qualified athletes who specialize in Greco-Roman wrestling).

Key words: *coaching activities, essential characteristics, extreme conditions, Greco-Roman wrestling, initial preconditions, martial arts, military threat, psychological readiness, readiness, sports team.*